

Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
Den Haag

Algemene Rekenkamer
Lange Voorhout 8
Postbus 20015
2500EA Den Haag
T 06-52810542
E voorlichting@rekenkamer.nl
W www.rekenkamer.nl

DATUM 16 oktober 2014
BETREFT Aandachtspunten bij de begroting 2015 van de minister voor Wonen en Rijksdienst

Geachte mevrouw Van Miltenburg,

Met deze brief ontvangt uw Kamer enkele aandachtspunten bij de begroting 2015 van Wonen en Rijksdienst (WenR). Een goede verantwoording begint bij een goede begroting. Het is van belang inzicht te hebben in hoe het kabinet uw Kamer informeert over bezuinigingen of intensiveringen en de bijbehorende maatregel(en) en effecten. Deze brief kan uw Kamer derhalve gebruiken bij de voorbereiding op de behandeling van de begroting van WenR op 28, 29 en 30 oktober 2014. Op het beleidsterrein van WenR hebben wij de afgelopen jaren een aantal onderzoeken gepubliceerd, met daarin conclusies en aanbevelingen voor een betere verantwoording en begroting. De begroting 2015 en andere actuele ontwikkelingen geven ons aanleiding om een aantal suggesties (opnieuw) onder uw aandacht te brengen.

De Begroting 2015 van WenR omvat € 3.603 miljoen aan uitgaven en € 621 miljoen aan ontvangsten.

Uitgaven

Artikelen begroting 2015	Begrote bedragen x € 1000	Komt aan bod in
1 Woningmarkt	3.335.413	§ 1 en §2
2 Woonomgeving en bouw	101.623	
3 Kwaliteit Rijksdienst	18.333	§ 3 en §4
6 Uitvoerings Rijksvastgoedbeleid	147.690	
Totaal	3.603.059	

De minister voor WenR is onder meer verantwoordelijk voor het beleidsterrein wonen. Deze verantwoordelijkheid betreft de woningmarkt en de woonomgeving en de bouw. Binnen dit terrein vormt de huurtoeslag veruit de grootste uitgavenpost, namelijk € 3.297 miljoen (91,4% van de totale begroting van WenR).

De minister voor WenR is daarnaast verantwoordelijk voor de kwaliteit van de rijksdienst en het beleid voor het vastgoed van het Rijk. In dat kader is de minister verantwoordelijk voor de coördinatie van de rijksbrede bedrijfsvoering. Die verantwoordelijkheid betreft onder andere personeelsbeheer, informatie- en communicatietechnologie (ICT), organisatie, huisvesting, inkoop, facilitaire dienstverlening en beveiliging.

Daarnaast is de minister verantwoordelijk voor de uitvoering van het programma Compacte Rijksdienst en de Hervormingsagenda. De minister verantwoordt zich over de rijksbrede bedrijfsvoering in de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk. Wij wijzen u erop dat deze jaarrapportage geen onderdeel is van de jaarlijkse begrotings- en verantwoordingscyclus en dus niet vanzelfsprekend opgenomen is in de accountantscontrole.

De punten die wij in deze brief onder de aandacht brengen betreffen zowel het beleidsterrein wonen (woningcorporaties § 1 en de huurtoeslag § 2) als het terrein bedrijfsvoering Rijk (programma Compacte Rijksdienst en de Hervormingsagenda § 3). Daarnaast besteden we in deze brief aandacht aan open data (§ 4) en de mate waarin de minister voor WenR de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer opvolgt (§ 5).

1 Woningcorporaties

Op 3 juni 2014 hebben wij het rapport *Toezicht op presteren van woningcorporaties* gepubliceerd. Ons onderzoek was bedoeld ter ondersteuning van de Parlementaire Enquêtecommissie Woningcorporaties bij haar onderzoek. De belangrijkste conclusie uit dat rapport was:

“Het toezicht op de wijze waarop woningcorporaties hun publieke kerntaak uitvoeren was de afgelopen twintig jaar afwachtend en onvolledig. De verantwoordelijke bewinds- personen vertrouwden op de goede werking van zelfregulering binnen de sector en op het interne toezicht door de raden van commissarissen van de corporaties.”

Tevens constateren we, dat er weinig capaciteit voor het toezicht op de sector beschikbaar is en dat deze capaciteit zich min of meer permanent rond de tien fte heeft bewogen. Bij de publicatie van het rapport hebben we aangekondigd nog aanvullend onderzoek te doen naar de beschikbare capaciteit in eerdere jaren en

naar de mate waarin in de periode vóór 2008 sprake was van toezicht op het volkshuisvestelijk presteren van woningcorporaties. De resultaten van dit onderzoek hebben wij bij de brief van 16 oktober 2014, behorend bij het rapport "Toezicht op presteren woningcorporaties", aan de Tweede Kamer gezonden. In die brief geven we aan, dat tussen 2002 – 2010 binnen het Ministerie van VROM twintig tot vijftientwintig accountmanagers actief waren. Voorafgaand daaraan waren zij van 1998 tot 2002 onderdeel van de Inspectie Volkshuisvesting, zij het niet onder de aanduiding accountmanager. Hoewel het werk van deze mensen niet onder het toezicht viel, was er wel kruisbestuiving. De informatie van accountmanagers en hun voorgangers vormde mede de basis voor het samenstellen van het zgn. "Toezichtverslag Sociale Huursector". In de verslagen wordt aandacht besteed aan de prestaties als geheel, en (in de periode 2003 – 2006) ook van categorieën corporaties in het bijzonder. Vooral in die drie jaar heeft het Ministerie van VROM geprobeerd corporaties aan te spreken op hun rol in het realiseren van volkshuisvestelijke doelen. De accountmanagers boden ook ondersteuning aan de toezicht medewerkers bij het opstellen van de jaarlijkse individuele oordelen per corporatie. In 2010 is in het kader van de overdracht van de portefeuille volkshuisvesting van de minister van WWI aan de minister van BZK de functie van accountmanager opgeheven. Deze aanvullende informatie vormt geen aanleiding tot het aanpassen van de conclusies en aanbevelingen uit ons eerdere rapport "Toezicht op presteren van woningcorporaties".

2 Huurtoeslag

De huurtoeslag is veruit de grootste uitgavenpost onder verantwoordelijkheid van de minister voor WenR, namelijk ongeveer € 3,3 miljard. In de begroting is bovendien voorzien dat deze post de komende jaren groeit tot € 4 miljard in 2019, zie figuur 1.

Figuur 1 Omvang uitgaven individuele huursubsidie/huurtoeslag (in € miljarden)¹

Van 2002 tot en met 2005 waren de uitgaven redelijk stabiel; in die periode was sprake van 'individuele huursubsidie'. Sinds 2006, toen de individuele huursubsidie veranderde in een huurtoeslag, zijn de uitgaven bijna elk jaar gestegen. Alleen 2012 laat een kleine daling zien als gevolg van bezuinigingen op de huurtoeslag. De verwachting is dat dit jaar de € 3 miljard wordt gepasseerd en dat in 2019 de € 4 miljard wordt bereikt.

De stijging van de uitgaven voor de huurtoeslag heeft verschillende oorzaken. Een belangrijke oorzaak is de financieel-economische crisis. Steeds meer burgers vragen huurtoeslag aan en de uitbetaalde toeslagen worden steeds hoger als gevolg van dalende inkomens en stijgende huren.

Uit onder meer de jaarverslagen wet op de huurtoeslag² blijkt dat ook een aantal maatregelen van het kabinet een opduwende werking hebben, zoals een verandering in het toetsingsinkomen (2006), het loslaten van de passendheidstoets (2009) en de inkomensafhankelijke huurverhoging voor de lagere inkomens (2013). Daarnaast passen woningcorporaties steeds vaker huurharmonisatie toe waardoor de huurtoeslag ook stijgt.³

¹ Met ingang van 2006 is de individuele huursubsidie omgezet in een huurtoeslag die wordt uitgevoerd door de belastingdienst. In de grafiek is geen rekening gehouden met de ca. € 500 miljoen aan jaarlijkse terugvorderingen.

² De invloed van het toetsingsinkomen blijkt uit kamerstuk 27 926 nr. 141

³ Van huurharmonisatie is sprake als de huurprijs wordt gelijk getrokken naar de streefhuur van een wooneenheid. Aangezien de zittende bewoner huurbescherming heeft, kan dit vaak pas als deze bewoner is vertrokken. Als gevolg van de huurharmonisatie kan de huur hierdoor fors stijgen.

Dit alles leidt tot een stijging van de uitgaven voor de huurtoeslag. Huishoudens die recht hebben op huurtoeslag worden voor de stijging van de huren grotendeels gecompenseerd door een toename van de huurtoeslag⁴.

Op grond van artikel 57, eerste lid van de Wet op de Huurtoeslag brengt de minister jaarlijks verslag uit aan uw Kamer over de werking van deze wet in het *Jaarverslag Wet op de huurtoeslag*. In de brief bij het jaarverslag 2012⁵ vermeldt de minister dat bij het definitief vaststellen van de bijdrage blijkt dat veel aanvragers gezien hun inkomen geen recht hebben op een toeslag. Verder biedt de minister echter geen inzicht in gegevens over de uitvoering. De minister verwijst hiervoor naar de bedrijfsparagraaf van het jaarverslag van het Ministerie van Financiën omdat de Belastingdienst verantwoordelijk is voor de uitvoering van de toeslagen. Uit de Halfjaarsrapportage Belastingdienst van maart 2014 blijkt dat bij het definitief toekennen op grote schaal sprake is van nabetalingen van te weinig ontvangen huurtoeslagen (2011: 45%, 2012: 41%) en terugvordering van te veel uitbetaalde huurtoeslagen (2011: 32%, 2012: 29%). Het probleem waarop de minister voor WenR duidt is dus omvangrijk.

In ons Verantwoordingsonderzoek 2013 hebben wij aandacht besteed aan de complexiteit van het proces van toekennen en terugvorderen van toeslagen. Uit ons onderzoek komt naar voren dat de Belastingdienst ten aanzien van het proces toeslagen de afgelopen jaren grote stappen heeft gezet maar bij het verbeteren van dit proces ook kampt met een aantal hardnekkige problemen. Wij wezen erop dat de Belastingdienst de oplossing van deze problemen maar ten dele zelf in de hand heeft.⁶ Een deel van de oorzaken van de problemen ligt namelijk buiten de Belastingdienst, zoals de uitvoerbaarheid van wetgeving en de kwaliteit van de contra-informatie. Hiervoor is juist de minister voor WenR weer verantwoordelijk: hij kan voorstellen doen om de uitvoerbaarheid van de huurtoeslag te verbeteren, waardoor de Belastingdienst weer in staat wordt gesteld de uitvoering zelf te verbeteren.

3 Bedrijfsvoering rijk

De bedrijfsvoering van het Rijk ondergaat een grootschalig en langdurend veranderingsproces. Naast een beter functionerende rijksdienst is een belangrijke

⁴ Tweede Kamer, 2012-2013, 27 926 Nr. 193

⁵ Tweede Kamer, 2013-2014, 27 926 Nr. 205

⁶ Zie voor meer informatie aandachtspunten in de bedrijfsvoering 2013 bij het Ministerie van Financiën 2013 op www.rekenkamer.nl/verantwoordingsonderzoek.

doelstelling daarbij het verlagen van de personele en materiële kosten (hierna apparaatskosten).

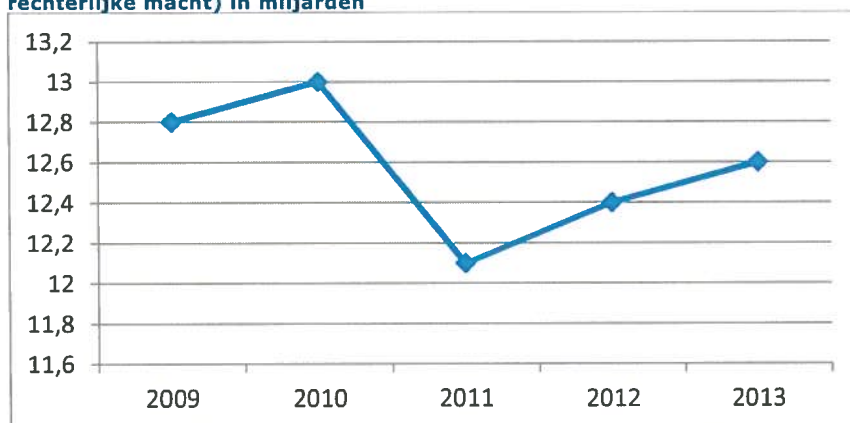
6/12

Apparaatskosten

Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de ambtelijke organisatie. Het huidige kabinet heeft een taakstelling van € 1,1 miljard op deze apparaatskosten gelegd, bovenop de kortingen van ruim € 3 miljard op dit budget die voorgaande kabinetten al hadden afgesproken. De apparaatskosten van de rijksdienst moeten daarmee in totaal met € 4,1 miljard dalen⁷.

De volgende grafiek geeft de feitelijke ontwikkeling van de apparaatskosten in de voorafgaande periode 2009-2013 weer.

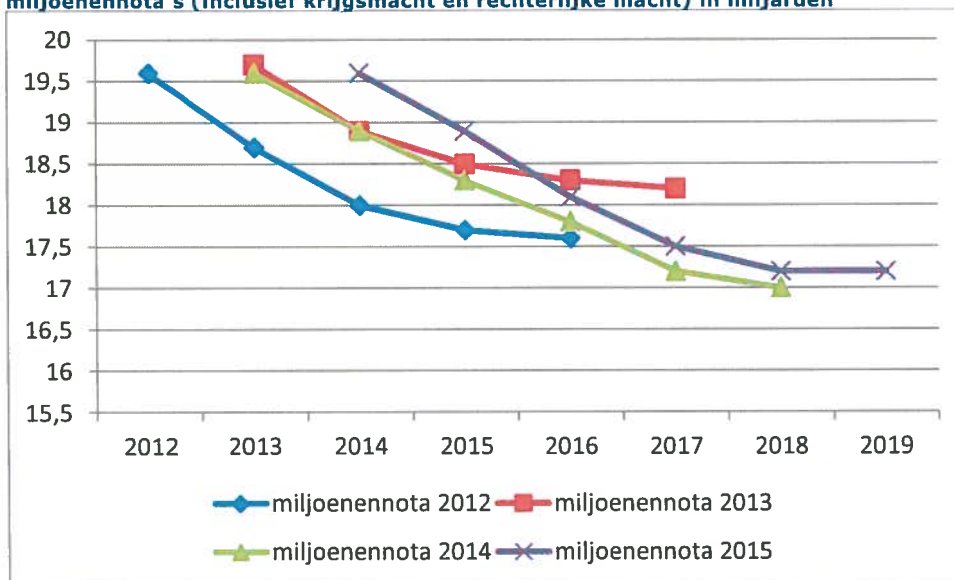
Figuur 2 Realisatiecijfers apparaatskosten rijk 2009-2013 (exclusief krijgsmacht en rechterlijke macht) in miljarden

Uit de grafiek blijkt dat de apparaatskosten na een aanvankelijke daling in de jaren 2011-2013 weer zijn gestegen. Deze stijging wordt voor € 750 miljoen verklaard door nieuwe politieke besluitvorming zoals bijvoorbeeld de uitbreiding van het personeel van de Belastingdienst voor intensivering van de fraudebestrijding. Per saldo vallen de apparaatskosten in 2013 € 200 miljoen lager uit dan in 2009. Zonder nieuwe politieke besluitvorming zouden de apparaatskosten € 950 miljoen lager zijn uitgevallen. Wanneer wij deze realisatiecijfers afzetten tegen de taakstelling ad 4,1 miljard blijkt dat de realisatie van de taakstelling nog een forse uitdaging is. Dit blijkt ook uit de prognoses van de apparaatskosten in de verschillende opeenvolgende miljoenennota's.

⁷ Jaarrapportage bedrijfsvoering rijk 2013. Apparaatskosten worden pas vanaf 2009 afzonderlijk in de verantwoordingen opgenomen, daarvoor werden ze toegerekend aan de afzonderlijke beleidsartikelen.

Figuur 3 Prognoses van de apparaatskosten uit de verschillende opeenvolgende miljoenennota's (inclusief krijgsmacht en rechterlijke macht) in miljarden

Het volgen van deze ontwikkelingen is lastig. De cijfers uit de jaarrapportage bedrijfsvoering rijk en de miljoenennota's zijn namelijk niet vergelijkbaar met elkaar:

de cijfers in de miljoenennota worden gepresenteerd *inclusief* krijgsmacht en rechterlijke macht; de cijfers in de jaarrapportage bedrijfsvoering worden gepresenteerd *exclusief* krijgsmacht en rechterlijke macht. De minister verantwoordt zich over de bedrijfsvoering van het rijk in de Jaarrapportage bedrijfsvoering rijk. In deze verantwoording geeft de minister dus een overzicht van de apparaatsuitgaven van de sector rijk exclusief het Ministerie van Defensie en de rechterlijke macht. De jaarrapportage sluit daardoor niet aan op de prognoses van de apparaatskosten in de miljoenennota.

Daarnaast geeft de minister in de jaarrapportage geen inzicht in de realisatie van de taakstellingen op de apparaatskosten. Wij pleiten ervoor de verantwoording op beide punten te verbeteren. Naar ons oordeel dient de minister inzicht te geven in de gehele sector rijk inclusief defensie en de rechterlijk macht over de (de realisatie van de) taakstellingen op de apparaatskosten. Tenslotte wijzen wij er op dat de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk geen onderdeel is van de jaarlijkse verantwoordingscyclus en derhalve niet onderhevig is aan accountantscontrole noch onderdeel is van ons verantwoordingsonderzoek.

Programma compacte rijksdienst

De minister voor WenR is belast met de uitvoering van het Programma Compacte Rijksdienst (CRD). Dit programma beoogt onder meer de ministeries behulpzaam te zijn bij de realisatie van de opgelegde taakstellingen die overigens al in de begrotingen zijn ingeboekt. Wanneer CRD minder besparingen oplevert dan voorzien zullen de ministers elders besparingen binnen hun begroting moeten realiseren.

Het programma Compacte Rijksdienst heeft de ambitie om in totaal € 788 miljoen bij te dragen aan de realisatie van de opgelegde taakstellingen. In ons Verantwoordingsonderzoek rapporteren we jaarlijks over de stand van zaken bij dit programma. In mei 2014 constateerden we dat de oorspronkelijke ambitie om € 788 miljoen te besparen niet meer haalbaar werd geacht en inmiddels is verlaagd naar € 611 miljoen.⁸ De nieuwe ambitie om € 611 miljoen te besparen is echter nog onzeker omdat bij een groot deel daarvan (€ 321 miljoen) de *business cases* ontbreken.

Per 31 december 2014 wordt het programma Compacte Rijksdienst, als overkoepelend uitvoeringsprogramma beëindigd. Dit betekent overigens niet dat alle projecten van CRD zijn afgerond. De hervorming van de rijksdienst zal verder zijn beslag krijgen via de uitvoering van de Hervormingsagenda waarin een aantal projecten CRD wordt voortgezet.

Hervormingsagenda

In de Hervormingsagenda is de ambitie neergelegd om de rijksdienst als één concern te laten functioneren. Langs deze weg wordt beoogd de dienstverlening van de Rijksdienst aan burgers en bedrijven te verbeteren, de slagvaardigheid te vergroten, de bureaucratie te verminderen en de apparaatskosten van de Rijksdienst te verlagen. De voorlopige schattingen van het besparingspotentieel van de Hervormingsagenda hebben een bandbreedte van € 190 miljoen tot € 241 miljoen.⁹

In ons Verantwoordingsonderzoek 2013 concludeerden wij dat een jaar na het van start gaan van de projecten nog niet duidelijk was hoeveel besparingen de Hervormingsagenda daadwerkelijk zou gaan opleveren omdat de business cases die deze besparingen moeten onderbouwen nog ontbraken.

⁸ Zie voor meer informatie aandachtspunten in de bedrijfsvoering 2013 Rijksbreed op www.rekenkamer.nl/verantwoordingsonderzoek.

⁹ Zie voor meer informatie aandachtspunten in de bedrijfsvoering 2013 Rijksbreed op www.rekenkamer.nl/verantwoordingsonderzoek.

In ons verantwoordingsonderzoek 2012 hebben wij gewezen op onduidelijkheden in de verantwoordelijkheid voor de aansturing van de verschillende shared service-organisaties. In onze vorige begrotingsbrief, van 13 november 2013, constateerden we, dat binnen de Hervormingsagenda wordt bezien of en op welk moment het opdrachtgeverschap van shared service organisaties kan worden vereenvoudigd. In de begroting 2015 kondigt de minister dit aan voor P-Direkt, de shared service organisatie voor HR-zaken van de Rijksdienst. De budgetten voor de basisdienstverlening worden gecentraliseerd bij het Ministerie van BZK en het opdrachtgeverschap voor P-Direkt komt in handen van één in plaats van elf ministeries. Wij willen erop wijzen dat sso's voordelen kunnen opleveren, maar dat dit niet vanzelfsprekend is. Zo is uit een onderzoek van de Britse rekenkamer naar voren gekomen dat de invoering van sso's in het Verenigd Koninkrijk meer kostte dan voorzien en vooralsnog per saldo niet heeft geleid tot besparingen maar juist tot hogere uitvoeringskosten.¹⁰

In de Hervormingsagenda wordt opnieuw bezien in hoeverre de (organisatie van) beleid efficiënter kan worden georganiseerd en uitgevoerd (project Beleidskernen). Een eerdere poging daaromtrent in het kader van Compacte Rijksdienst is door de Ministerraad in 2012 beëindigd¹¹.

Rapportages over de ontwikkeling van de personeelsomvang bij de rijksoverheid laten zien dat de personele omvang van de beleidskernen de afgelopen jaren nagenoeg constant is gebleven. De reductie van personeel werd vrijwel volledig gerealiseerd bij de uitvoeringsorganisaties van de ministeries. De relatief grootste teruggang, van 47.700 fte in 2007 naar 40.000 fte in 2013, vond plaats bij de Zelfstandige Bestuursorganen¹².

Tabel 2 laat zien dat de Haagse beleidskernen de afgelopen vijf jaar licht in omvang zijn afgenomen. Ter vergelijking zijn de aantallen fte's opgenomen die werkzaam zijn bij de Rijksoverheid als geheel, inclusief de zbo's. Deze vertonen vanaf 2007 een sterker dalende trend.

¹⁰ National Audit Office (2012). Efficiency and reform in government corporate functions through shared service centres. Report by the Comptroller and Auditor General, HC 1790 5ession 2010–2012, 7 March 2012. London: The Stationery Office.

¹¹ Bron: Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk 2012

¹² Werken in de publieke sector, 2014 trends en cijfers, Ministerie van BZK

Tabel 2 Omvang Haagse beleidskernen in vergelijking met de Rijksoverheid als geheel door de jaren heen

10/12

Jaar	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Aantal fte's beleid ¹³	10.816	10.582	10.607	10.682	10.843	10.310 (- 4,6%)
Aantal fte's totaal rijk ¹⁴	162.552	161.203	159.812	156.953	151.480	149.320 (- 8,1%)

In ons rapport 'Bezuinigingen op uitvoeringsorganisaties' bleek het vaak onduidelijk hoeveel ruimte er precies was om de doelmatigheid te blijven vergroten en om (additionele) taakstellingen op te vangen. We hebben daarbij aangegeven het van belang te vinden dat bezuinigingen en hervormingen verantwoord worden ingevoerd, waarbij helder is wat de overheid wel en niet (meer) tot haar takenpakket rekent. Daarnaast hebben we aangetekend dat verantwoord bezuinigen ook impliceert dat er op bestuurlijk niveau keuzes worden gemaakt en dat deze expliciet aan de Tweede Kamer worden voorgelegd. Zeker als die keuzes gevolgen hebben voor de beleidsuitvoering en voor de dienstverlening aan burgers en bedrijven. We hebben geconstateerd dat hieraan niet altijd werd voldaan.¹⁵

4 Open data

De overheid moet meer het voortouw nemen in het actief digitaal beschikbaar stellen van de openbare data waarover zij beschikt. Daarmee neemt het inzicht in de besteding van belastinggeld toe, ontstaan kansen voor hergebruik van data en wordt de overheid gestimuleerd om te innoveren en efficiënter te werken. Hiervoor is het van belang dat de departementen weten over welke data zij beschikken en welk deel daarvan openbaar is en dus als open data kan worden aangeboden. Een en ander constateerden wij in ons *Trendrapport open data* (maart 2014).¹⁶

De minister voor WenR onderzoekt regelmatig de ontwikkelingen op de woningmarkt, zoals woonvoorkeuren, woningvoorraad en woningbouw. Dit resulteert in een grote hoeveelheid data over onder andere woningvoorraad, samenstelling van huishoudens, de woning, de woonlasten, woonwensen en woonomgeving. Deze data worden deels als open data aangeboden door het CBS. Deze gegevens zijn computerleesbaar en direct verder te verwerken en te analyseren. Daarnaast wordt een groot deel van deze data weliswaar openbaar

¹³ Bron: CAOP - Staat van de ambtelijke dienst 2013

¹⁴ Bron: Ministerie van BZK - Werken in de publieke sector 2014, trends en cijfers

¹⁵ Bezuinigingen op uitvoeringsorganisaties, Tweede Kamer, vergaderjaar 2012-2013, 31 490, nr. 104 (Bijlage)

¹⁶ Trendrapport open data, Tweede Kamer, vergaderjaar 2013-2014, 32 802, nr. 7 (Bijlage)

gemaakt via www.rijksoverheid.nl, maar niet in de vorm van open data, waardoor deze niet direct verder te verwerken en analyseren zijn.

11/12

We bevelen de Tweede Kamer aan om de minister voor WenR te vragen om reeds beschikbare onderzoeksdata op korte termijn als open data beschikbaar te stellen.

5 Opmvolging aanbevelingen Algemene Rekenkamer

We wijzen de Tweede Kamer op de stand van zaken met betrekking tot het opvolgen van de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer door de minister voor WenR. Tot voor kort was er geen goed inzicht in de mate waarin de ministeries onze aanbevelingen opvolgen. Sinds 2013 vragen wij daarom de ministeries om ons te rapporteren welke acties zij hebben ondernomen naar aanleiding van onze onderzoeken. Voor WenR betreft het voor de periode van januari 2012 tot en met juni 2014 8 rapporten met daarin 49 aanbevelingen. Op 41 van deze aanbevelingen heeft de bewindspersoon van WenR actie ondernomen, op de overige 8 dus niet maar op deze aanbevelingen had de bewindspersoon ook geen toezeggingen gedaan. In de bijlage staat een uitgebreidere rapportage van de resultaten voor WenR. Ook hebben wij in een bijlage per rapport de stand van zaken in kaart gebracht. Deze zijn ook digitaal te vinden op http://www.rekenkamer.nl/Publicaties/Opmvolging_aanbevelingen.

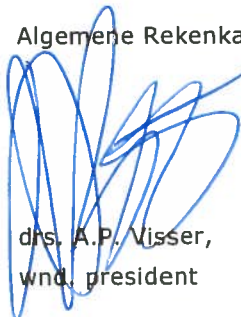
Zo kan de Kamer zicht houden op de mate waarin ministeries daadwerkelijk aan de slag gaan met onze aanbevelingen en indien gewenst de bewindspersonen daarop aanspreken.

NB: Aanbevelingen die specifiek aan de minister van BZK zijn gericht, zijn niet meegenomen in deze rapportage maar worden apart behandeld in de brief met aandachtspunten bij de begroting van BZK.

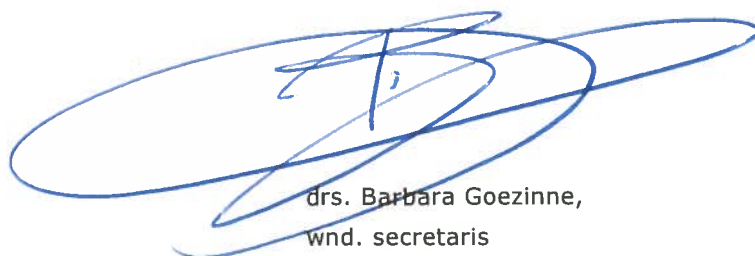
Tot slot

Indien u daar op prijs op stelt, zijn wij graag bereid om onze opmerkingen uit deze brief nader toe te lichten.

Algemene Rekenkamer

drs. A.P. Visser,
wnd. president

drs. Barbara Goezinne,
wnd. secretaris

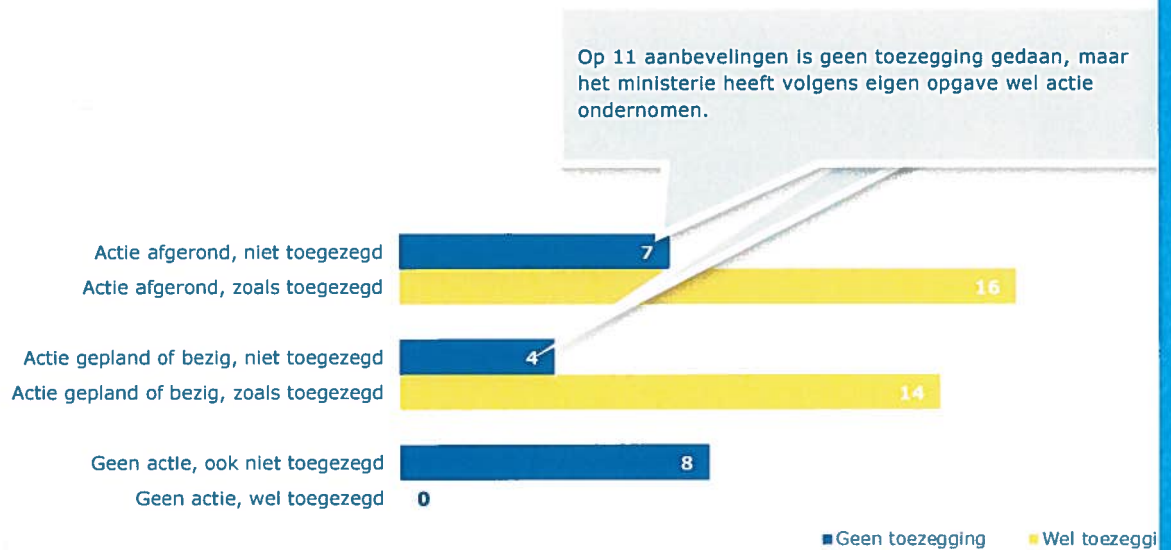

Bijlage Opmvolging aanbevelingen

12/12

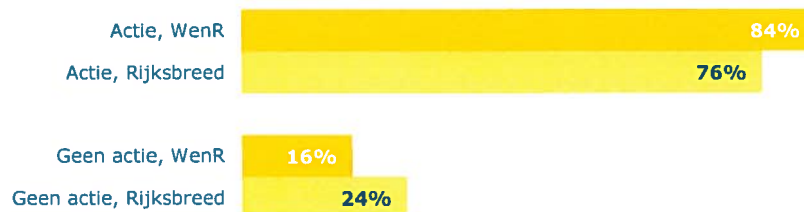
Hieronder staat de stand van zaken voor het Ministerie voor WenR weergegeven wat betreft de opvolging van onze aanbevelingen. In de periode van 2012 tot en met juni 2014 hebben we 8 rapporten aan de minister voor WenR gericht, met daarin 49 aanbevelingen.

Aantal acties naar aanleiding van aanbevelingen

In het volgende figuur vergelijken we de mate waarin onze aanbevelingen worden of zijn opgevolgd door WenR met het rijksbrede gemiddelde.

Wonen en Rijksdienst vergeleken met de totale rijksoverheid

Opvolging aanbevelingen (peilmoment augustus 2014)

Opgave Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK; opgave Wonen en Rijksdienst (WenR))

Aanpak van ICT door het rijk (21 maart 2013)

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de minister van BZK CIO's dienen meer prioriteit te geven aan de informatievoorziening ten behoeve van het beleidsveld, inclusief de aansturing van departement overstijgende (keten) informatisering.</p>	<p>De minister ondersteunt deze aanbeveling en zal hiervoor aandacht vragen van de betrokken CIO's en secretarissen-generaal.</p>	<p>We wijzen erop dat de minister, vanuit zijn (coördinerende) verantwoordelijkheid voor de Rijksdienst, ook zelf daarbij een rol te spelen heeft, bijvoorbeeld door collega-ministers aan te spreken op de naleving van rijksbreed afgesproken kaders.</p>	<p>WenR - actie is afgerond¹</p>
<p>Aan de minister van BZK Versterk de positie van de CIO om de schakelfunctie tussen organisatie en informatievoorziening optimaal te vervullen door, bij de ministeries waar dit nog niet het geval is, de CIO (in die rol) lid te laten zijn van de bestuursraad.</p>	<p>De minister neemt deze aanbeveling niet over.</p>	<p>Wij constateren ook dat versterking van de betrokkenheid van de CIO in het beleidsveld aan de orde is. Jammer genoeg neemt de minister een in onze ogen voor die versterking deze cruciale aanbeveling niet over.</p>	<p>WenR - geen actie²</p>
<p>Aan de minister van BZK Verruim de toepassing van projectportfoliomanagement bij ICT-projecten binnen het beleidsveld.</p>	<p>De minister ondersteunt versterking van de rol van de CIO op dit punt.</p>		<p>WenR - actie is afgerond³</p>
<p>Aan de minister van BZK Pas de kaders voor projectportfoliomanagement ook voor kleinere projecten toe.</p>	<p>De toepassing van projectportfoliomanagement wordt verruimd tot projecten met een (meerjarige) ICT-component van meer dan € 5 miljoen.</p>		<p>WenR - actie is afgerond⁴</p>

¹ Brief SGO dd. 15 augustus 2013 (intern stuk).

² De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan.

³ Nota praktische uitwerking afspraken rekenkamerrapport, besproken in ICCIO van 24 april 2014. De beheersmaatregelen, inclusief CIO-oordeel bij de start van een project zijn ook van toepassing op projecten vanaf €5 miljoen en een laag risicoprofiel. Opgenomen in Handboek PPM (november 2013).

⁴ Zie reactie in voetnoot 3.

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
Aan de minister van BZK Geef de CIO een centrale rol in de prioriteitenstelling door vóór de start en bij elke mijlpaal van ICT-projecten een CIO-oordeel te verlangen, waarvan alleen de hoogste departementsleiding gemotiveerd mag afwijken.	De minister neemt deze aanbeveling niet over.	Het argument van de minister dat prioriteitenstelling plaatsvindt (mede) op grond van politieke keuzes, doet niet af aan onze aanbeveling. Evenals de minister vinden wij het passend dat alleen de secretaris-generaal van een ministerie, mits beargumenteerd, kan besluiten af te wijken van een advies van de CIO.	WenR - geen actie ⁵

⁵ De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan.

Aan de minister van BZK Bevorder de bekendheid over het instrument ICT-haalbaarheidstoets onder programma- en projectmanagers en maak het zo laagdrempelig mogelijk.	Voor projecten die naar verwachting boven € 20 miljoen uitkomen zal de minister het principe 'comply or explain' van toepassing verklaren.		WenR - actie is afgerond ⁶
--	--	--	--

⁶ Nota praktische uitwerking afspraken rekenkamerrapport, besproken in ICCIO van 24 april 2014. Opgenomen in Handboek PPM (november 2013). In 2014 (start mei 2014) wordt een quick scan uitgevoerd naar het gebruik van het instrument en een betere inbedding daarvan in het proces van de ontwikkeling van ICT projecten. Het rapport wordt bestuurlijk vastgelegd.

Aan de minister van BZK Zorg voor een scherpe vraagstelling bij toepassing van de ICT-haalbaarheidstoets, zodat marktpartijen in staat zijn om een goed advies te geven.	De minister gaat in zijn reactie niet in op deze aanbeveling.		WenR - geen actie ⁷
--	---	--	---------------------------------------

⁷ De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan.

Aan de minister van BZK Leg expliciet vast wat met de uitkomsten van de haalbaarheidstoets wordt gedaan in het verdere traject van het ICT-project.	De minister zal borgen dat de resultaten van uitgevoerde toetsen gedeeld kunnen worden.		WenR - actie is afgerond ⁸
---	---	--	--

⁸ Handboek projectportfoliomanagement. Opgenomen in Handboek PPM (november 2013). De aanbevelingen en resultaten van de uitgevoerde toetsen worden gepubliceerd op de website van Nederland ICT. De resultaten worden gedeeld via het ICCIO weekbericht onder CIO's en hun adviseurs.

Aan de minister van BZK Werk de in het afwegingskader geschetste principes op een lager abstractieniveau uit in een concrete checklist, waardoor toepassing van en toetsing aan het kader wordt vergemakkelijkt.	De minister acht een concrete checklist vooralsnog niet nodig.		WenR - geen actie ⁹
--	--	--	---------------------------------------

⁹ De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan.

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
Aan de minister van BZK Formuleer heldere criteria om aan te geven in welke gevallen om beveiligingsredenen geen externe <i>sourcing</i> kan plaatsvinden.	De minister ondersteunt deze aanbeveling en wijst op de Baseline Informatiebeveiliging Rijksdienst.		WenR - actie is afgerond ¹⁰

¹⁰ Sourcingafweging backbone voorziening RijksOverheidsNetwerk (kenmerk 2014-0000136795, DGOBR 6 maart 2014); Backbone RON 2.0 (ConQuaestor, 28 februari 2014); Onderzoek connectiviteit (r) ODC's (M&I/Partners bv, 29 oktober 2013).

Aan de minister van BZK Scherp de eisen in het handboek portfoliomanagement aan voor de specificatie van <i>business cases</i> (vooral van de kosten- en batenelementen) en handhaaf de eisen voor <i>business cases</i> uit het handboek.	Geen toezegging, maar de minister zal de CIO Rijk de departementale CIO's laten verzoeken expliciet toe te zien op de naleving van de (bestaande) eisen aan <i>business cases</i> .	We wijzen erop dat de minister, vanuit zijn (coördinerende) verantwoordelijkheid voor de Rijksdienst, ook zelf daarbij een rol te spelen heeft, bijvoorbeeld door collega-ministers aan te spreken op de naleving van rijksbreed afgesproken kaders.	WenR - actie is afgerond ¹¹
--	---	--	---

¹¹ Nota praktische uitwerking afspraken rekenkamerrapport, besproken in ICCIO.

Aan de minister van BZK Pas <i>business cases</i> niet alleen vóór de start, maar ook tijdens de looptijd van een project toe als stuurinstrument en geef daarbij meer aandacht aan het batenmanagement.	De minister zal de suggesties voor de toepassing van batenmanagement onder de aandacht brengen van de CIO's en de Auditdienst Rijk.		WenR - actie is afgerond ¹²
--	---	--	---

¹² Nota praktische uitwerking afspraken rekenkamerrapport, besproken in ICCIO. De departementale CIO's is gevraagd er expliciet op toe te zien dat *businesscases* voldoen aan de eisen vanuit het Handboek PPM.

Aan de minister van BZK Zorg ervoor dat de rapportage alle elementen omvat die nodig zijn om de <i>business case</i> van een ICT-project en de ontwikkeling daarin te kunnen beoordelen.	Vanaf 2013 zullen de (financiële) baten en de beheers-, exploitatie- en onderhoudskosten van de projecten in de rapportage zijn opgenomen.		WenR - actie is afgerond ¹³
--	--	--	---

¹³ Handboek PPM (november 2013).

Aan de minister van BZK Scherp de eisen aan voor de specificatie van de projectkosten.	De minister neemt deze aanbeveling niet over.	Wij blijven van oordeel dat bij alle projecten in het ICT-dashboard de interne personeelskosten opgenomen moeten worden, zoals in het handboek portfoliomanagement Rijk voor de grote en risicovolle projecten is aangegeven.	WenR - geen actie ¹⁴
--	---	---	--

¹⁴ De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan.

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
Aan de minister van BZK Verhoog de betrouwbaarheid van de rapportage over ICT-projecten door een aansluiting te waarborgen tussen de projectadministratie en de financiële administratie.	De minister onderzoekt de mogelijkheden om deze aansluiting te verbeteren.		WenR - actie is afgerond ¹⁵

¹⁵ Adviesrapport inzake het onderzoek naar de oorzaken die een afdoende aansluiting tussen de project- en departementale financiële administratie in het kader van grote ICT-projecten belemmeren (ADR, december 2013).

Aan de minister van BZK Versterk bovendien de kwaliteitstoets op de volledigheid en juistheid van de informatie die in de jaarrapportage en het ICT-dashboard wordt opgenomen.	De minister zal toezien op de volledigheid en juistheid van de informatie in de jaarrapportage en het ICT-dashboard.	We ondersteunen de verbeteringen die de minister hierin wil doorvoeren.	WenR - actie is afgerond ¹⁶
--	--	---	---

¹⁶ Brief aan CIO's m.b.t. uitvraag Jaarrapportage bedrijfsvoering van Rijk 28 november 2013.

Aan de minister van BZK Actualiseer de informatie van het ICT-dashboard zodra er wijzigingen optreden in de ramingen van de ICT-projecten.	De informatie in het ICT-dashboard wordt geactualiseerd wanneer de Kamer schriftelijk over een project geïnformeerd wordt.		WenR - actie is afgerond ¹⁷
--	--	--	---

¹⁷ Het ICT dashboard is actueel, er zijn geen ICT projecten geweest waarover de Tweede Kamer schriftelijk geïnformeerd moest worden.

Aan de minister van BZK Pas de presentatie in het ICT-dashboard aan om direct zichtbaar te maken dat ramingen ten opzichte van de oorspronkelijke uitgangspunten zijn aangepast, ook als deze aanpassingen zijn geaccordeerd bij herijkingen van een project.	Toezegging: het ICT-dashboard wordt hiertoe in 2013 aangepast.		WenR - actie is afgerond ¹⁸
---	--	--	---

¹⁸ ICT Dashboard. In het dashboard zijn de initiële begroting en alle daarop volgende herijkingen grafisch zichtbaar.

Aan de minister van BZK Zet de toepassing van het instrument Gateway reviews en de professionele begeleiding ervan voort.	De minister neemt deze aanbeveling over.		WenR - actie is afgerond ¹⁹
---	--	--	---

¹⁹ Handboek PPM (november 2013).

Aan de minister van BZK Zet bij projecten waar de beperkingen van de Gateway Review, wat betreft diepgang en/of onafhankelijkheid, een rol spelen, (externe) projectaudits als instrument in.	De minister neemt deze aanbeveling over.		WenR - actie is afgerond ²⁰
---	--	--	---

²⁰ Handboek PPM (november 2013).

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
Aan de minister van BZK Stimuleer het onderlinge leerproces verder door algemene lessen te verspreiden op basis van uitgevoerde reviews.	De minister geeft aan dat Bureau Gateway al activiteiten hiertoe ontwikkelt.		WenR - actie is afgerond ²¹

²¹ Met betrekking tot het delen van de geleerde lessen uit de Gateway Reviews wordt een groot aantal activiteiten ondernomen op de gebieden: professionalisering Gateway Reviewers, bijdragen aan opleidingen en workshops en voorlichting en informatieverstrekking.

Opvolging aanbevelingen (peilmoment augustus 2014)

Opgave ministeries van Veiligheid en Justitie (VenJ), van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK; opgave Wonen en Rijksdienst (WenR)), van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), van Financiën, van Infrastructuur en Milieu (IenM), van Economische Zaken (EZ), van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Bezuinigingen op uitvoeringsorganisaties (24 januari 2013)

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de ministers van BZK, EZ, Financiën, IenM, OCW, SZW, VenJ, VWS</p> <p>Als het kabinet overweegt om verder te bezuinigen op de budgetten van uitvoeringsorganisaties, moet het de consequenties van deze kortingen altijd expliciet maken: in hoeverre en op welke manier is doelmatigheidswinst (nog) haalbaar, welke gewenste versoering of bezuinigingen op uitvoeringsorganisaties afstoting van publieke taken wordt overwogen? Dit zou zichtbaar moeten worden gemaakt op het niveau van individuele uitvoeringsorganisaties.</p>	<p>De minister van Financiën zegt namens alle ministers toe om in departementale begrotingen te streven naar transparantie.</p>	<p>We waarderen de toezegging van de minister om in de departementale begrotingen te streven naar meer transparantie over voorgenomen bezuinigingen bij uitvoeringsorganisaties.</p>	<p>VenJ - actie is afgerond¹</p> <p>WenR - actie is gepland op basis van besluit²</p> <p>OCW - actie is gepland op basis van besluit³</p> <p>Financiën - geen actie⁴</p> <p>IenM - actie is afgerond⁵</p> <p>EZ - actie is gepland op basis van besluit⁶</p> <p>SZW - actie is afgerond⁷</p> <p>VWS - actie is afgerond⁸</p>

¹ Begroting VenJ 2014.

² Begroting WenR 2015.

³ Begroting OCW 2015.

⁴ Op dit moment zijn er geen bezuinigingen op budgetten van DNB, AFM, NLF, waarderingskamer en DRZ.

⁵ Begroting IenM 2015.

⁶ Begroting EZ 2015.

⁷ Begroting SZW 2014, artikel 11 en Jaarverslag SZW 2013, artikelen 11 en 96.

⁸ De begroting VWS wordt conform de Rijksbegrotingsvoorschriften opgesteld.

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de ministers van BZK, EZ, Financiën, IenM, OCW, SZW, VenJ, VWS</p> <p>In de eerstkomende departementale begrotingen moet het kabinet een apart hoofdstuk 'Uitvoeringsorganisaties behorende bij het departement' op nemen, waarin alle voornemens om te bezuinigen op uitvoeringsorganisaties (ongeacht hun organisatorische vorm) expliciet worden vermeld. Daarbij zou expliciet moeten worden aangegeven hoe het voorgestelde structurele budget, de publieke taak en de positie van de uitvoeringsorganisatie op elkaar zijn afgestemd.</p>	<p>Geen toezegging: de minister van Financiën stelt dat bestaande voorschriften en instrumenten hierin moeten voorzien.</p>	<p>Helaas neemt de minister onze aanbeveling om dat in een apart hoofdstuk te doen helaas niet over.</p>	<p>VenJ - actie is afgerond⁹ WenR - geen actie¹⁰ OCW - geen actie¹¹ Financiën - geen actie¹² IenM - geen actie¹³ EZ - geen actie¹⁴ SZW - actie is afgerond¹⁵ VWS - geen actie¹⁶</p>

⁹ Begroting VenJ 2014.

¹⁰ Zie reactie Financiën.

¹¹ Zie reactie Financiën.

¹² De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan.

¹³ Zie reactie Financiën.

¹⁴ Zie reactie Financiën.

¹⁵ Begroting SZW 2014, artikel 11 en Jaarverslag SZW 2013, artikelen 11 en 96.

¹⁶ Zie reactie Financiën.

<p>Aan de ministers van BZK, EZ, Financiën, IenM, OCW, SZW, VenJ, VWS</p> <p>Bij elk jaarverslag moet het kabinet inzichtelijk maken in hoeverre taakstellingen door uitvoeringsorganisaties zijn gerealiseerd en welke maatregelen er zijn getroffen om de bezuinigingen op verantwoorde wijze te realiseren.</p>	<p>De minister van Financiën kan zich vinden in deze aanbeveling. Een recente aanpassing in De Rijksbegrotingsvoorschriften voorziet daarin: vanaf 2012 zijn agentschappen verplicht om in hun jaarverslag aan te geven welke maatregelen zij nemen om taakstellingen te realiseren. De ministers zullen de onderhen ressorterende zbo's en rwt's met klem vragen hetzelfde te doen.</p>	<p>Wij vinden het spijtig dat de minister de aanbeveling niet overneemt om het kabinet jaarlijks een rapportage te laten opstellen waarin op het niveau van individuele uitvoeringsorganisaties veranderingen in budgetten en taakuitoefening zichtbaar wordt gemaakt.</p> <p>De jaarverslagen en begrotingen zouden naar de mening van de minister daarmee weer in omvang gaan toenemen en dat wil hij niet. Volgens ons is dat ook niet nodig, wanneer de hiervoor ruim beschikbare webfaciliteiten worden benut.</p>	<p>VenJ - actie is afgerond¹⁷ WenR - actie gepland op basis van besluit¹⁸ OCW - actie is afgerond¹⁹ Financiën - actie is in uitvoering IenM - geen actie²⁰ EZ - actie is in uitvoering SZW - actie is afgerond²¹ VWS - actie is afgerond²²</p>
---	--	---	---

¹⁷ Begroting VenJ 2014.

¹⁸ In het jaarverslag staat per agentschap een kwalitatieve toelichting opgenomen van de wijze waarop het agentschap de taakstelling heeft ingevuld.

¹⁹ Begroting OCW 2014.

²⁰ In de Rijksbegrotingsvoorschriften is voor het jaarverslag geen voorschrift opgenomen met betrekking tot het aangeven van maatregelen die uitvoeringsorganisaties nemen om taakstellingen te realiseren. IenM heeft daarom niet hierover gerapporteerd in het jaarverslag.

²¹ In artikel 96 van het jaarverslag is een toelichting op de invulling van de taakstellingen opgenomen.

²² Het jaarverslag VWS wordt conform de RBV opgesteld.

Opvolging aanbevelingen (peilmoment augustus 2014)

Opgave Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK; opgave BZK en Wonen en Rijksdienst (WenR) apart), Ministerie van Financiën en Ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM)

Contracten en beheer DBFMO-projecten (6 juni 2014)

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de vakdepartementen en hun uitvoerende diensten</p> <p>Werk DBFMO centraal binnen Rijkswaterstaat en de Rijksgebouwendienst verder uit. Geef het contractmanagement hierin een belangrijke plaats.</p>	<p>BZK en IenM</p> <p>Professionalisering contractmanagement is opgepakt en centraal gepositioneerd.</p>	<p>We volgen de implementatie met belangstelling.</p>	<p>BZK - actie is afgerond¹</p> <p>IenM - actie is in uitvoering</p>
<p>Aan de vakdepartementen en hun uitvoerende diensten</p> <p>Evalueer de uitvoering en kijk hierbij gedurende de hele looptijd naar de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ontwikkeling van de kosten, inclusief wijzigingskosten; - kwaliteit van de prestaties; - verhouding tussen kosten en kwaliteit, inclusief de toepassing van boetes en kortingen en de ontwikkeling van de meerwaarde. 	<p>Wonen en Rijksdienst/RGD</p> <p>Evaluatiemethodiek is ontwikkeld en wordt toegepast bij KV7, uitrol volgt.</p> <p>IenM/RWS</p> <p>Geen concrete toezegging.</p>	<p>Monitor ontwikkeling meerwaarde gedurende looptijd. Versterk evaluatiemethodiek.</p>	<p>WenR - actie is in uitvoering</p> <p>IenM - actie is in uitvoering</p>
<p>Aan de vakdepartementen en hun uitvoerende diensten</p> <p>Toets de uitvoering. Toets per project de kwaliteit van het contractmanagement, in ieder geval de toepassing van boetes en kortingen en afhandeling van wijzigingen.</p>	<p>Wonen en Rijksdienst/RGD</p> <p>Beheer wijzigingen zijn en worden aangescherpt.</p> <p>IenM/RWS</p> <p>Geen toezegging.</p>	<p>Beheersing wijzigingen rijksgebouwen blijkt nog niet altijd praktisch. Wij zijn het hiermee eens en zien dit graag in de praktijk gebracht. We volgen de implementatie met belangstelling.</p>	<p>WenR - actie is afgerond²</p> <p>IenM - actie is in uitvoering</p>
<p>Aan de vakdepartementen en hun uitvoerende diensten</p> <p>Investeer in sterk en goed geïmplementeerd contractmanagement, met aandacht voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opleiding; - continuïteit van personeel; - deskundigheid bij uitvoerende diensten. 	<p>BZK en IenM</p> <p>Is reeds opgepakt.</p>	<p>Sterk contractmanagement vereist zakelijke en rolvaste manier van werken en inhoudelijke kennis. We volgen de implementatie met belangstelling.</p>	<p>BZK - actie is in uitvoering</p> <p>IenM - actie is in uitvoering</p>

¹ Zie centrale positionering Cluster Contractmanagement en verdere professionalisering (Uitvoeringsplan Cluster Contractmanagement).

² Dit is nu het actuele beleid (zie Jaarplan Cluster Contractmanagement en Visiedocument Contractmanagement).

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de minister van Financiën Zorg voor een onafhankelijke positionering van het toezicht.</p>	<p>Financiën Heldere scheiding van taken en informatievoorziening is reeds geborgd. Participatie in projecten draagt bij aan beter toezicht.</p>	<p>Vergroot zichtbaarheid Toezicht.</p>	<p>Financiën - actie is afgerond³</p>

³ Toezichtafspraken zijn gemaakt. Hafir onder A7.07d PPS/DBFM(O)-Toezichtafspraken.

<p>Aan de minister van Financiën Geef de Tweede Kamer informatie over de uitvoering van DBFMO-contracten. Zijn de prestaties nagekomen? Was er aanleiding tot het opleggen van boetes en kortingen, en is dat gedaan? Zo nee, waarom niet?</p>	<p>Financiën Wordt in toekomstige voortgangsrapportages meegenomen.</p> <p>lenM Bereid tot overleg met Tweede Kamer.</p>	<p>We volgen de implementatie met belangstelling.</p>	<p>Financiën - actie is in uitvoering</p>
---	--	---	--

<p>Aan de minister van Financiën Laat meerwaardetoetsen doorlichten door een onafhankelijke instantie, bijvoorbeeld als onderdeel van een bredere doorlichting van het DBFMO-beleid.</p>	<p>Financiën Dit wordt periodiek opgepakt door externe partij. Terugkoppeling via voortgangsrapportage.</p>	<p>We volgen de implementatie met belangstelling.</p>	<p>Financiën - actie is in uitvoering</p>
---	--	---	--

<p>Aan de minister van Financiën Geef budgettaire informatie. Geef de Tweede Kamer in de voortgangsrapportages DBFMO informatie over de financiële gevolgen van DBFMO, in ieder geval over de DBFMO-portefeuille en de beschikbaarheidsvergoedingen.</p>	<p>Financiën Dit wordt opgepakt en gerapporteerd in voortgangsrapportages.</p>	<p>We volgen de voortgangsrapportages met belangstelling. Duiding en samenhang van informatie en ontwikkeling door de tijd vinden we daarbij van belang.</p>	<p>Financiën - actie is in uitvoering</p>
---	---	--	--

Opvolging aanbevelingen (peilmoment augustus 2014)

Opgave Ministerie van Economische Zaken (EZ) en Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK; opgave Wonen en Rijksdienst (WenR))

Europees aanbesteden (27 november 2012)

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de minister van EZ</p> <p>Onderzoek op korte termijn ook mogelijke baten van eventuele verhoging of verlaging van Europese aanbestedingsdrempels voor Nederlands bedrijfsleven. Dergelijk onderzoek zou inzicht moeten bieden in financieel-economisch belang van Nederlandse bedrijfssectoren bij grensoverschrijdende aanbestedingen.</p>	<p>De minister van EZ neemt bij een eventuele evaluatie over hoogte drempelbedragen ook financieel-economische belangen van bedrijven bij grensoverschrijdende aanbestedingen mee. Ministers van EZ en Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking willen (in kader van topsectorenbeleid) onderzoeken welke kansen Nederlandse bedrijven al dan niet (of niet volledig) benutten bij Europese aanbestedingen in buitenland. Daarin wordt ook invloed van hoogte drempelwaarden meegenomen.</p>	<p>Wij hopen dat met het voorgenomen onderzoek tijdig (vóór eventuele besluitvorming over aanpassing drempels) meer inzicht ontstaat in de financieel-economische belangen en mogelijke baten van het Nederlandse bedrijfsleven bij grensoverschrijdende aanbestedingen.</p>	<p>EZ - actie is in uitvoering</p>
<p>Aan de minister van EZ</p> <p>Ontwerp een aanpak waarmee kleine en middelgrote bedrijven op kostenefficiënte wijze kunnen aantonen te voldoen aan alle MVO-eisen, zodat deze voor het MKB geen obstakel vormen bij het meedingen naar overheidsopdrachten.</p>	<p>Een verplichte eigen verklaring omvat zijns inziens uitsluitingsgronden, geschiktheidseisen, selectiecriteria en technische specificaties of uitvoeringsvoorwaarden op gebied duurzaamheid. De minister gaat in zijn reactie voorbij aan andere MVO-eisen, waaronder «social return».</p>	<p>De toezegging van de minister van EZ is niet geheel duidelijk.</p>	<p>EZ - actie is afgerond¹</p>

¹ Aanbestedende diensten dienen bij aanbestedingen verplicht gebruik te maken van de eigen verklaring. Met de eigen verklaring verklaart een onderneming te voldoen aan de gestelde eisen van de aanbesteding. Op deze manier toont een ondernemer op een kostenefficiënte wijze aan aan de gestelde eisen te voldoen. De eigen verklaring kan worden gevonden via de volgende link: <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/formulieren/2013/03/22/eigen-verklaring-aanbestedingsprocedure-aanbestedende-diensten.html>.

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
2012: verantwoordelijk minister BZK			2014: verantwoordelijk minister WenR
<p>Aan de minister van BZK</p> <p>Geef vóór inwerkingtreding van de nieuwe Nederlandse aanbestedingswet helder aan waar strategische prioriteit van de Rijksdienst ligt bij uitzetten overheidsopdrachten. Duidelijk moet zijn welke doelstelling leidend is in uitvoering: kostenbesparing door schaalvergroting of verbetering toegankelijkheid voor MKB door opdeling in percelen (schaalverkleining).</p>	<p>De minister van BZK zegt geen bestuurlijke prioritering toe. Strategische prioriteit zal door uitvoerende diensten per opdracht worden bepaald door gegeven marktomstandigheden, interne afnemer en uitvoerbaarheid maatschappelijke beleidsdoelen.</p>	<p>Wij vinden dat strategische prioritering op bestuurlijk niveau thuisheert, vooral wanneer het tegenstrijdige politieke ambities betreft. Het nastreven van ambivalente doelstellingen maakt maatregelen minder effectief.</p>	<p>WenR - geen actie²</p>
<p>² De bewindspersoon doet geen toezegging.</p>			
<p>Aan de minister van EZ</p> <p>Zorg ervoor dat, zodra de nieuwe Nederlandse aanbestedingswet in werking treedt, er een adequaat monitoring- en informatiesysteem is waarmee kan worden vastgesteld of aanbestedingsregels worden nageleefd en doelmatig en doeltreffend zijn.</p>	<p>De minister van EZ verwijst naar de systematische informatieverzameling via de tweejaarlijkse nalevingsmeting. Deze nalevingsmeting 2010 vormt een nulmeting voor de evaluatie van de Aanbestedingswet, die twee jaar na inwerkingtreding zal plaatsvinden.</p>	<p>De gebrekkige naleving toont volgens ons het belang aan van stevig bestuurlijk toezicht, naast handhaving door de burgerlijke rechter. Het kabinet is politiek verantwoordelijk voor de naleving van de Europese regelgeving in Nederland. Bovendien is het ook in het belang van Nederland dat andere Europese landen goed toezicht houden.</p>	<p>EZ - geen actie³</p>
<p>³ Volgens het ministerie wordt dit reeds gedaan.</p>			
<p>Aan de minister van EZ</p> <p>Gebruik het elektronisch systeem voor aanbesteden (TenderNed) om gegevens van inschrijvende en winnende ondernemingen (omvang, aantal werknemers) te registreren. Zo kan eenvoudig worden nagegaan wat MKB-aandeel is op publieke markt voor Europese aanbestedingen.</p>	<p>De minister van EZ heeft de Eerste Kamer al toegezegd een nulmeting uit te voeren naar het aandeel van het MKB bij overheidsopdrachten. De minister gaat de gevolgen van de herziene aanbestedingsrichtlijnen voor informatieverplichtingen en inrichting rapportagemogelijkheden TenderNed bezien.</p>		<p>EZ - actie is in uitvoering</p>

Opvolging aanbevelingen (peilmoment augustus 2014)

Opgave Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en Ministerie van Financiën

Kaderwet zbo's; Reikwijdte en implementatie (20 september 2012)

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
2012, verantwoordelijke minister: BZK			2014, verantwoordelijke minister: WenR
<p>Aan de ministers van BZK en Financiën</p> <p>Op een aantal aspecten zou de kaderwet meer sturend moeten zijn door het nader uitwerken van gestelde eisen. Zo is onduidelijk wat het voorgeschreven verslag over de doelmatigheid van de accountant moet inhouden. Verder zijn de reikwijdte van het begrip rechtmatigheid van de inning en besteding van middelen, de uitgangspunten voor controle en de formulering van de accountantsverklaring onvoldoende uitgewerkt. Voor de hele publieke sector zouden hiervoor dezelfde uitgangspunten moeten gelden. Dat is vooralsnog niet het geval. In dit kader pleiten we ook voor het opnemen van een bevoegdheid van de minister om nadere regels te stellen met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole daarop.</p>	<p>Het kabinet staat terughoudend tegenover voorstellen die kunnen leiden tot nieuwe regels. Over de rechtmatigheid merkt de minister op dat de Algemene Rekenkamer in 2009 concludeerde dat bijna alle rechtspersonen met een wettelijke taak (rwt's) een rechtmatigheidsverklaring hadden, en dat daarmee het inzicht in inkomsten en uitgaven van in elk geval de zbo's die ook rwt zijn, is geborgd. Bovendien heeft de minister van Financiën de Tweede Kamer vorig jaar een toezegging gedaan tot verscherping van Rijksbegrotingsvoorschriften: voortaan dienen de ministers voor elk zbo en rwt dat onder hen ressorteert aan te geven hoe deze zich over de rechtmatigheid heeft verantwoord. Het kabinet onderschrijft het belang dat zbo's verantwoording afleggen over de doelmatigheid. De bevinding dat bij een aantal onderzochte zbo's het voorgeschreven verslag van de accountant over de doelmatigheid ontbrak, neemt het kabinet ter harte. De minister zegt toe dat vakministers daar beter op gaan toezien.</p>	<p>Onze aanbevelingen over de nadere invulling van de eisen die de Kaderwet stelt aan verantwoording over doelmatigheid en rechtmatigheid beogen allerminst nieuwe regels te stellen die zouden leiden tot extra administratieve lasten. Integendeel, het wegnemen van onduidelijkheden over verantwoordingseisen kan bijdragen aan het terugdringen van administratieve lasten en komt de efficiëntie van het toezicht door de ministeries op de zbo's ten goede.</p> <p>Hoewel de Algemene Rekenkamer het een positieve ontwikkeling vindt dat de Rijksbegrotingsvoorschriften voor zbo's en rwt's zijn aangescherpt, neemt dit niet weg dat inzicht in de rechtmatigheid van deze instellingen niet is geborgd zolang er onduidelijkheid bestaat over de precieze invulling van het rechtmatigheidsbegrip en de verantwoordingseisen. In dit kader bepleiten we dan ook niet alleen een betere uitwerking van desbetreffende artikelen in de kaderwet maar ook een uitbreiding van de reikwijdte van deze artikelen naar rwt's en privaatrechtelijke zbo's met een substantiële publieke taak.</p> <p>De toezegging dat vakministers beter zullen gaan toezien op de doelmatigheidsverklaringen van de accountant stemt ons positief.</p>	<p>WenR - actie is in uitvoering</p> <p>Financiën - actie is in uitvoering</p>

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de ministers van BZK en Financiën</p> <p>Laat privaatrechtelijke zbo's met een substantiële publieke taak in de toekomst onder het uitgebreide verantwoordingsregime, aangepast en uitgebreid in de bovengenoemde zin, van de Kaderwet zbo's vallen. Ook voor rwt's zouden de algemene regels voor verantwoording wat ons betreft moeten worden uitgebreid. In de lopende herziening van de cw zou dit punt meegenomen kunnen worden.</p>			<p>WenR - geen actie¹</p> <p>Financiën - geen actie²</p>
<p>Aan de ministers van BZK en Financiën</p> <p>De kaderwet moet zorgen voor voldoende verduidelijking en harmonisering in eisen aan verantwoording. Harmonisatie maakt dat het voor de Tweede Kamer eenvoudiger wordt om zicht te houden op het functioneren en presteren van zbo's. Het wegnemen van onduidelijkheden en van niet functionele verschillen in eisen aan verantwoording draagt ook bij aan het terugdringen van administratieve lasten. Ook de efficiency van het toezicht door de ministeries is gebaat met duidelijkheid en afstemming op dit vlak.</p>		<p>Harmonisatie van verantwoordings-eisen maakt dat het ook voor de Tweede Kamer eenvoudiger wordt zicht te houden op het functioneren en presteren van zbo's.</p>	<p>WenR - actie is in uitvoering</p> <p>Financiën - actie is in uitvoering</p>
<p>Aan de ministers van BZK en Financiën</p> <p>De standaardmodellen voor accountantsverklaringen van de Nederlandse Beroepsvereniging van Accountants (NBA) zouden verder kunnen worden uitgewerkt en aangepast.</p>			<p>WenR - actie is in uitvoering</p> <p>Financiën - actie is in uitvoering</p>

¹ Dit punt is nog onderwerp van discussie.

² Zie reactie WenR.

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de ministers van BZK en Financiën</p> <p>Stel een orgaan in voor publieke verslaggeving - naar analogie van de Raad voor de Jaarverslaggeving en mogelijk als onderdeel daarvan - waarin de uitwerking en harmonisatie van verslaggevingsregels verder hun beslag kunnen krijgen.</p>	<p>De minister van BZK geeft aan dat binnen het Ministerie van Financiën op dit moment wordt onderzocht of er voldoende draagvlak en noodzaak is voor de oprichting van een platform voor publieke jaarverslaggeving; doel hiervan is te komen tot meer onderlinge afstemming en vereenvoudiging.</p>	<p>Wij constateren met genoegen dat het Ministerie van Financiën bezig is te inventariseren of er voldoende draagvlak en noodzaak is voor de oprichting van een platform voor publieke jaarverslaggeving.</p>	<p>WenR - actie is in uitvoering Financiën - actie is in uitvoering</p>
<p>Aan de ministers van BZK en Financiën</p> <p>We stellen vast dat, hoewel de Kaderwet zbo's ruim vijf jaar geleden in werking is getreden, het implementatietraject bij ruim 40% van de (clusters van) zbo's nog niet is afgerond.</p>	<p>De minister onderschrijft dat sprake is van een lange doorlooptijd van het implementatietraject. De minister geeft aan dat het kabinet voor 31 december 2012 wetsvoorstellen bij de Tweede Kamer zal indienen, om ook die zbo's onder de werking van de kaderwet te brengen, voor welke dat nog niet eerder is gebeurd.</p>		<p>WenR - actie is afgerond³ Financiën - actie is afgerond⁴</p>
<p>Aan de ministers van BZK en Financiën</p> <p>We plaatsen kanttekeningen bij de betrouwbaarheid van de cijfers over de implementatie zoals die door het Ministerie van BZK in de eerste versie van de evaluatie in januari 2012 aan de Tweede Kamer zijn gepresenteerd. De geconstateerde verschillen in cijfers leiden niet tot het vermoeden van een substantieel ander totaalbeeld, maar roepen wel vragen op over ordelijkheid en controleerbaarheid van de monitoring van het proces door de ministeries.</p>	<p>Over de monitoring van het implementatietraject geeft de minister van Financiën aan dat dit staat of valt met de betrouwbaarheid van de gegevens die de ministers leveren aan het zbo-register. De minister van Financiën geeft aan dat het kabinet het als zijn verantwoordelijkheid ziet om ervoor te zorgen dat het zbo-register actueel en up-to-date blijft, zodat de betrouwbaarheid van gegevens ten aanzien van zbo's geborgd is. De minister van BZK zegt - als coördinerende bewindspersoon - toe de vinger aan de pols te zullen houden.</p>		<p>WenR - actie is in uitvoering Financiën - actie is in uitvoering</p>

³ Inmiddels is voor alle zbo's waarvan bij de start van het implementatietraject was aangegeven dat zij onder de werking van de Kaderwet zbo's zouden worden gebracht, daartoe strekkende wetgeving in werking getreden.

⁴ Zie reactie WenR.

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de ministers van BZK en Financiën</p> <p>Geef bij een volgende evaluatie van de kaderwet over vijf jaar meer aandacht aan de werking van de kaderwet in de praktijk en de mate waarin de doelstellingen worden bereikt.</p>	<p>Het kabinet deelt de mening van de Algemene Rekenkamer dat bij de volgende evaluatie van de Kaderwet zbo's meer fundamentele aandacht moet worden gegeven aan het functioneren van de Kaderwet zbo's. Tot die tijd zal het kabinet alert blijven op een goede monitoring van zowel implementatietraject als werking van de Kaderwet zbo's.</p>		<p>WenR - actie is in uitvoering</p> <p>Financiën - actie is in uitvoering</p>

Opvolging aanbevelingen (peilmoment juli 2014)

Opgave ministeries van Buitenlandse Zaken (BZ; aparte opgave voor BZ en Buitenlandse Handel en Ontwikkelings-samenwerking (BHOS)), van Veiligheid en Justitie (VenJ), van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK; aparte opgave voor BZK en Wonen en Rijksdienst (WenR)), van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), van Financiën, van Defensie, van Infrastructuur en Milieu (IenM), van Economische Zaken (EZ), van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Effectiviteitsonderzoek bij de rijksoverheid (22 mei 2012)

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan alle ministers</p> <p>Zorg voor goede basis voor beleidsdoorlichtingen en evalueer beleid op effectiviteit daarom conform Comptabiliteitswet.</p>	<p>Hoewel de minister deze aanbeveling onderschrijft gaat hij niet in op wat hij gaat doen om te zorgen voor een dekkende evaluatieprogrammering.</p>	<p>Wanneer pas bij het opstellen van een beleidsdoorlichting blijkt dat de effectiviteit van het beleid in kwestie niet of onvoldoende is onderzocht, staat de Tweede Kamer met lege handen.</p>	<p>BZ - actie is afgerond¹</p> <p>BHOS - actie is afgerond²</p> <p>VenJ - actie is in uitvoering</p> <p>BZK - actie is afgerond³</p> <p>WenR - actie is afgerond⁴</p> <p>OCW - actie is in uitvoering</p> <p>Financiën - geen actie⁵</p> <p>Defensie - actie is afgerond⁶</p> <p>IenM - actie is afgerond⁷</p> <p>EZ - actie is afgerond⁸</p> <p>SZW - actie is afgerond⁹</p> <p>VWS - actie is in uitvoering</p>

¹ Zie Memorie van Toelichting 2014 en de Evaluatieprogrammering (beschikbaar op www.rijksoverheid.nl). Memorie van Toelichting 2015 en de Evaluatieprogrammering 2015 is binnenkort beschikbaar.

² Zie reactie BZ.

³ BZK heeft in zowel de begroting voor 2014 als in de begroting voor 2015 een dekkende evaluatieprogrammering in de begroting opgenomen. Daar waar geen beleidsdoorlichting plaatsvindt is dit expliciet vermeld en beargumenteerd. Hiermee voldoet BZK aan de vereisten vanuit de Comptabiliteitswet.

⁴ Zie reactie BZK.

⁵ De uitgaven waarvan in het onderzoek van de Algemene Rekenkamer is geconstateerd dat deze niet op effectiviteit zijn geëvalueerd zijn, komen dan te vervallen op de begroting. Daarom is de toezegging niet meer relevant.

⁶ In de begroting 2014 is een dekkende programmering van beleidsdoorlichtingen.

⁷ In de Beleidsagenda 2014 van de Begroting is een dekkende programmering opgenomen.

⁸ In 2012 heeft de minister een dekkende programmering toegezegd en ook opgeleverd. In 2013 is deze basis in stand gehouden en geactualiseerd bij het jaarverslag 2012 en begroting 2013. Zie jaarverslag 2012 en evaluatiebijlage 2013.

⁹ Begroting SZW 2014 en evaluatieagenda's.

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan alle ministers</p> <p>Verantwoord eventuele afwijkingen van het voorschrift uit de Comptabiliteitswet aan de Tweede Kamer.</p>	<p>De begroting is geen goede plek voor deze meer kwalitatieve informatie. Een dergelijke toelichting komt beter tot haar recht in de beleidsdoorlichting.</p>	<p>Het is zaak om op voorhand de Tweede Kamer duidelijk te maken op welke beleidsonderdelen de minister niet kan voldoen aan de wettelijke eis om de effectiviteit te evalueren. De internetbijlage 'Evaluatie- en Onderzoekoverzicht' die ministers bij hun departementale jaarverslagen en begrotingen publiceren, biedt daar voor mogelijkheden. Als een minister de toelichting waarom bepaald beleid niet wordt geëvalueerd (alleen) in de beleidsdoorlichting wil opnemen, krijgt de Tweede Kamer pas na afloop van de beleidsdoorlichting inzicht in de mate waarin een minister zijn of haar beleid op effectiviteit heeft geëvalueerd en in de argumenten hiervoor.</p>	<p>BZ - actie is afgerond¹⁰ BHOS - actie is afgerond¹¹ VenJ - actie is in uitvoering BZK - actie is afgerond¹² WenR - actie is afgerond¹³ OCW - actie is in uitvoering Financiën - actie is afgerond¹⁴ Defensie - actie is afgerond¹⁵ lenM - actie is afgerond¹⁶ EZ - actie is in uitvoering SZW - actie is afgerond¹⁷ VWS - actie is afgerond¹⁸</p>

¹⁰ Zie Memorie van Toelichting 2014 en de Evaluatieprogrammering (beschikbaar op www.rijksoverheid.nl). Memorie van Toelichting 2015 en de Evaluatieprogrammering 2015 is binnenkort beschikbaar.

¹¹ Zie reactie BZ.

¹² FEZ monitort standaard de voortgang van de beleidsdoorlichtingen. Indien blijkt dat een beleidsdoorlichting niet conform planning in 2014 kan worden afgerond, dan zal dit in een brief aan de Tweede Kamer worden vermeld.

¹³ Zie reactie BZK.

¹⁴ Financiën heeft een dekkende programmering. Mocht de praktijk om welke reden dan ook anders zijn, dan sluit het ministerie aan bij de toezegging.

¹⁵ In de begroting 2014 heeft Defensie de programmering van haar beleidsdoorlichtingen verantwoord: door de afwijkende indeling van de defensiebegroting (naar organisatieonderdelen i.p.v. beleidsartikelen) is de programmering van de beleidsdoorlichtingen gericht op de belangrijkste defensieactiviteiten.

¹⁶ De onderzoeksbijlage van de Begroting (overzicht evaluaties) kan door de leden van de Tweede Kamer worden benut om hierover vragen te stellen. lenM is gebonden aan kabinetslijn.

¹⁷ Wordt in Beleidsdoorlichting toegelicht en in de begroting van SZW onder beleidswijzigingen en bij de meerjarenprogrammering.

¹⁸ In de begroting 2014 is aangegeven waar geen beleidsdoorlichting plaats zal vinden en waarom.

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan alle ministers</p> <p>Zorg voor betere beleidsdoorlichtingen: geef daarin aan voor welke beleidsonderdelen effectiviteitsmeting wel/niet mogelijk was en op welke beleidsuitgaven eventuele effectiviteitsuitspraken betrekking hebben.</p>	<p>In de nieuwe regelgeving waaraan wordt gewerkt zal de verplichting worden opgenomen om aan te geven op welk deel van een artikel de beleidsdoorlichting betrekking heeft en voor welke onderdelen van de beleidsdoorlichting effectiviteitsonderzoek beschikbaar is.</p>		<p>BZ - actie is afgerond¹⁹</p> <p>BHOS - actie is afgerond²⁰</p> <p>VenJ - actie is afgerond²¹</p> <p>BZK - actie is in uitvoering</p> <p>WenR - actie is in uitvoering</p> <p>OCW - geen actie²²</p> <p>Financiën - actie is afgerond²³</p> <p>Defensie - geen actie²⁴</p> <p>IenM - actie is afgerond²⁵</p> <p>EZ - actie is in uitvoering</p> <p>SZW - actie is afgerond²⁶</p> <p>VWS - geen actie²⁷</p>

¹⁹ Toekomstige beleidsdoorlichtingen worden conform RPE 2012 opgesteld.

²⁰ Zie reactie BZ.

²¹ Zie www.rijksoverheid.nl.

²² OCW ziet dit als een actie van Financiën.

²³ Financiën geeft in de begroting voor het dan komende begrotingsjaar aan op welk deel het betrekking heeft en ziet daarbij erop toe dat het artikel in zijn totaliteit wordt geëvalueerd conform de RPE.

²⁴ Volgens het ministerie wordt dit reeds gedaan.

²⁵ FMC is bezig om in gesprekken met directeuren het belang van deze actie te onderstrepen. FMC stimuleert het opstellen van de plannen van aanpak voor beleidsdoorlichtingen. FMC spreekt de directies aan op toereikendheid van evaluaties in het begrotingsoverzicht. Is gerealiseerd.

²⁶ Begroting SZW 2014.

²⁷ VWS ziet dit als een actie van Financiën.

<p>Aan de minister van Financiën</p> <p>Verbeter informatievoorziening over beleidsevaluaties aan de Tweede Kamer door verbetering van internetbijlage 'Evaluatie- en Onderzoeksoverzicht'.</p>	<p>De minister van Financiën doet diverse toezeggingen.</p>		<p>Financiën - actie is afgerond²⁸</p>
--	---	--	--

²⁸ De ontsluiting van informatie over evaluaties en specifiek de beleidsdoorlichtingen op www.rijksoverheid.nl en www.rijksbegroting.nl is veranderd.

Opvolging aanbevelingen (peilmoment augustus 2014)

Opgave ministeries van Buitenlandse Zaken (BZ; aparte opgave voor BZ en Buitenlandse Handel en Ontwikkelings-samenwerking (BHOS)), van Veiligheid en Justitie (VenJ), van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK; aparte opgave voor BZK en Wonen en Rijksdienst (WenR)), van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), van Financiën, van Defensie, van Infrastructuur en Milieu (IenM), van Economische Zaken (EZ), van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Effectiviteitsonderzoek bij de rijksoverheid; vervolgonderzoek (27 juni 2013)

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan alle ministers</p> <p>Verantwoord eventuele afwijkingen van het voorschrift uit de Comptabiliteitswet aan de Tweede Kamer.</p>	<p>In beleidsdoorlichtingen zullen ministers aangeven welke evaluaties er zijn op beleidsonderdelen. Ook zullen beleidsdoorlichtingen duidelijk maken welke delen van beleid niet op effectiviteit zijn onderzocht en waarom.</p>	<p>Meer inzicht in beleidseffectiviteit is dringend gewenst. Het is noodzakelijk te weten welke de meest en welke de minst effectieve overheids-interventies zijn.</p> <p>Wij krijgen niet de indruk dat met de voorgestelde werkwijze beleidsevaluatie-als-bestuurlijk- hulpmiddel-bij-besluitvorming de noodzakelijke impuls krijgt.</p>	<p>BZ - actie is afgerond¹</p> <p>BHOS - actie is afgerond²</p> <p>VenJ - actie is afgerond³</p> <p>BZK - actie is afgerond⁴</p> <p>WenR - actie is afgerond⁵</p> <p>OCW - actie is in uitvoering</p> <p>Financiën - geen actie⁶</p> <p>Defensie - actie is afgerond⁷</p> <p>IenM - actie is afgerond⁸</p> <p>EZ - actie gepland op basis van besluit⁹</p> <p>SZW - actie is afgerond¹⁰</p> <p>VWS - actie is in uitvoering</p>

¹ Zie reactie BHOS.

² Zie Memorie van Toelichting op de begroting 2015 en de Evaluatieprogrammering (binnenkort beschikbaar op www.rijksoverheid.nl). Het Jaarverslag 2014 is beschikbaar www.rijksoverheid.nl.

³ Het plan van aanpak van elke doorlichting moet vanaf de tweede helft van 2013 door Financiën en door FEZ worden goedgekeurd. Daarbij wordt onder meer gekeken naar de reikwijdte van het onderzoek en of de RPE 2013 juist wordt toegepast.

⁴ FEZ monitort standaard de voortgang van de beleidsdoorlichtingen. Indien blijkt dat een beleidsdoorlichting niet conform planning in 2014 kan worden afgerond, dan zal dit in een brief aan de Tweede Kamer worden vermeld. Als slechts een gedeeltelijke beleidsdoorlichting van een artikelonderdeel plaatsvindt, dan is dit in de beleidsagenda van zowel de begroting van 2014 als die van 2015 expliciet vermeld en van een toelichting voorzien. Hierbij is ook aangegeven wanneer het overige gedeelte van het artikelonderdeel wordt geëvalueerd. Ook in de beleidsdoorlichtingen zelf, die naar de Tweede Kamer worden gestuurd, wordt helder verwoord wat binnen en buiten de scope van het onderzoek valt.

⁵ Zie reactie BZK.

⁶ Volgens het ministerie wordt dit reeds gedaan.

⁷ Op 16 juli 2014 is de beleidsdoorlichting Kwetsbare scheepvaart nabij Somalië naar de Tweede Kamer gestuurd. Hierin wordt een overzicht gepresenteerd van alle gebruikte (interne) evaluatiedocumenten.

⁸ Het ministerie programmeert in de begroting en verantwoordt in het jaarverslag conform de eisen in de Rijksbegrotingsvoorschriften. Besluit Bestuursraad in 2013.

⁹ Komende beleidsdoorlichtingen zullen inzicht geven in welke instrumenten wel en niet zijn geëvalueerd. Daarmee wordt volgens het Ministerie van EZ voldaan aan het voorschrift uit de comptabiliteitswet om alles te evalueren, dan wel te motiveren waarom niet geëvalueerd wordt.

¹⁰ Dit wordt in de beleidsdoorlichtingen in de begroting van SZW onder de beleidswijzigingen per artikel en bij de meerjarenplanning beleidsdoorlichtingen toegelicht.

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan alle ministers</p> <p>Houd het overzicht van de mate waarin beleid is afgedekt met effectiviteitsonderzoek actueel, inclusief verklaringen voor het ontbreken van effectiviteitsonderzoek actueel.</p>	<p>De minister van Financiën doet geen specifieke toezeggingen. Wel zegt hij dat de begrotingen en jaarverslagen vanaf 2013 een goed en volledig beeld zullen geven van geplande en afgeronde onderzoeken.</p>	<p>Ook de mogelijkheden van 'open data', bij uitstek geschikt voor inhoudelijke ondersteuning van beleidsevaluatie, worden karig benut in plaats van ruimhartig omarmd. Dit is een gemiste kans in deze tijd van schaarste.</p>	<p>BZ - actie is afgerond¹¹ BHOS - actie is afgerond¹² VenJ - geen actie¹³ BZK - actie is in uitvoering WenR - actie is in uitvoering OCW - actie is in uitvoering Financiën - geen actie¹⁴ Defensie - actie is in uitvoering IenM - actie is afgerond¹⁵ EZ - actie is afgerond¹⁶ SZW - actie is afgerond¹⁷ VWS - actie is afgerond¹⁸</p>

¹¹ Zie de Evaluatieprogrammering (beschikbaar op www.rijksoverheid.nl). Naast de inhoud van toekomstige beleidsdoorlichtingen, verschaffen de interne versies van de evaluatie-programmering hier eveneens inzicht in (beschikbaar op www.rijksoverheid.nl).

¹² Zie reactie BZ.

¹³ De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan.

¹⁴ Volgens het ministerie wordt dit reeds gedaan.

¹⁵ Programmering via begroting en publicatie bij realisatie op <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/evaluaties-van-beleid/evaluaties/evalueren-bij-infrastructuur-en-milieu>.

¹⁶ In 2012 heeft de minister van Economische Zaken een dekkende programmering toegezegd en ook opgeleverd. In 2013 is deze basis in stand gehouden en geactualiseerd bij het jaarverslag 2012 en begroting 2013. Zie jaarverslag 2012 en evaluatiebijlage 2013.

¹⁷ Dit wordt in de beleidsdoorlichtingen in de begroting van SZW onder de beleidswijzigingen per artikel en bij de meerjarenplanning beleidsdoorlichtingen toegelicht.

¹⁸ De begroting en jaarverslag zijn/worden conform de Rijksbegrotingsvoorschriften opgesteld.

<p>Aan alle ministers</p> <p>Verantwoord door middel van bovengenoemd overzicht aan de Tweede Kamer over de mate waarin wordt voldaan aan evaluatieplicht uit de Comptabiliteitswet.</p>			<p>BZ - actie is afgerond¹⁹ BHOS - actie is afgerond²⁰ VenJ - geen actie²¹ BZK - actie is afgerond²² WenR - actie is afgerond²³ OCW - geen actie²⁴ Financiën - geen actie²⁵ Defensie - actie is afgerond²⁶ IenM - actie is afgerond²⁷ EZ - actie is afgerond²⁸ SZW - actie is afgerond²⁹ VWS - geen actie³⁰</p>
---	--	--	--

¹⁹ Mate van dekking blijkt uit de tabellen van de Memorie van Toelichting op de begroting 2015.

²⁰ Mate van dekking blijkt uit de tabellen van de Memorie van Toelichting op de begroting 2015.

²¹ De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan.

²² Aan de evaluatieplicht uit de Comptabiliteitswet wordt voldaan. Zie hiervoor begroting BZK 2015.

²³ Aan de evaluatieplicht uit de Comptabiliteitswet wordt voldaan. Zie hiervoor begroting WenR 2015.

²⁴ De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan.

²⁵ Volgens het ministerie wordt dit reeds gedaan.

²⁶ De afwijkende indeling van de Defensiebegroting (naar organisatieonderdelen in plaats van beleidsartikelen) maakt dat beleidsthema's het aangrijpingspunt vormen van beleidsdoorlichtingen. Beleidsthema's kunnen uitgaven uit meerdere artikelen bevatten. De beleidsdoorlichtingen van alle beleidsthema's dekken alle artikelen in zijn geheel.

²⁷ Programmering via begroting en publicatie bij realisatie op <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/evaluaties-van-beleid/evaluaties/evalueren-bij-infrastructuur-en-milieu>.

²⁸ Bij de evaluatieplanning wordt gestreefd naar een dekkende programmering. Afwijkingen van de evaluatieplicht worden in de beleidsdoorlichting toegelicht en zo mogelijk (bij afzien van geplande evaluatie voordat het onderzoek is begonnen) in de evaluatieplanning.

²⁹ Dit wordt in de beleidsdoorlichtingen, in de begroting van SZW onder de beleidswijzigingen per artikel en bij de meerjarenplanning beleidsdoorlichtingen toegelicht. Zie ook Jaarverslag SZW 2013: Bijlage 3 Afgerond evaluatie- en overig onderzoek.

³⁰ De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan.

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan alle ministers</p> <p>Meld resultaten van deugdelijk effectiviteitsonderzoek van derden aan de Tweede Kamer.</p>	<p>De minister van Financiën doet geen concrete toezeggingen. De minister erkent wel in algemene zin dat onderzoeksresultaten van derden aan Tweede Kamer moeten worden gemeld.</p>		<p>BZ - geen actie³¹</p> <p>BHOS - geen actie³²</p> <p>VenJ - geen actie³³</p> <p>BZK - actie is afgerond³⁴</p> <p>WenR - actie is afgerond³⁵</p> <p>OCW - geen actie³⁶</p> <p>Financiën - geen actie³⁷</p> <p>Defensie - actie is afgerond³⁸</p> <p>lenM - geen actie³⁹</p> <p>EZ - actie is afgerond⁴⁰</p> <p>SZW - actie is afgerond⁴¹</p> <p>VWS - geen actie⁴²</p>

³¹ De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan.

³² De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan.

³³ De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan.

³⁴ Het is inmiddels gangbare praktijk, dat deugdelijke effectiviteitsonderzoeken van derden naar de Tweede Kamer worden verstuurd.

³⁵ Zie reactie BZK.

³⁶ De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan.

³⁷ De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan.

³⁸ Effectiviteitsonderzoeken van derden zullen ook in de beleidsdoorlichting worden gebruikt. Zie ook de eerste aanbeveling.

³⁹ De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan.

⁴⁰ Deugdelijke evaluaties van derden die betrokken worden bij evaluatieonderzoek worden waar relevant gemeld worden aan de Tweede Kamer.

⁴¹ Jaarverslag SZW 2013: Bijlage 3 Afgerond evaluatie- en overig onderzoek.

⁴² De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan.

<p>Aan alle ministers</p> <p>Verbeter de digitale informatievoorziening over beleid.</p>	<p>In het 'Evaluatie- en Onderzoeks-overzicht' zijn sinds de introductie van Verantwoord Begroten per departement online alle aan begrotingen gerelateerde onderzoeksrapporten terug te vinden.</p>		<p>BZ - actie is afgerond⁴³</p> <p>BHOS - actie is afgerond⁴⁴</p> <p>VenJ - geen actie⁴⁵</p> <p>BZK - actie is in uitvoering</p> <p>WenR - actie is in uitvoering</p> <p>OCW - actie is afgerond⁴⁶</p> <p>Financiën - actie is in uitvoering</p> <p>Defensie - geen actie⁴⁷</p> <p>lenM - actie is afgerond⁴⁸</p> <p>EZ - actie is afgerond⁴⁹</p> <p>SZW - actie is afgerond⁵⁰</p> <p>VWS - actie is afgerond⁵¹</p>
---	---	--	--

⁴³ Alle rapporten worden gepubliceerd op www.rijksoverheid.nl.

⁴⁴ Zie reactie BZ.

⁴⁵ De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan.

⁴⁶ Begroting OCW 2014.

⁴⁷ Dit is een actie voor het Ministerie van Financiën.

⁴⁸ Evaluaties worden gepubliceerd op <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/evaluaties-van-beleid/evaluaties/evalueren-bij-infrastructuur-en-milieu>.

⁴⁹ Het Ministerie van EZ verwijst naar de toezegging.

⁵⁰ Jaarverslag SZW 2013: Bijlage 3 Afgerond evaluatie- en overig onderzoek.

⁵¹ De begroting is conform de Rijksbegrotingsvoorschriften opgesteld.

Opvolging aanbevelingen (peilmoment augustus 2014)

Opgave Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK; opgave Wonen en Rijksdienst (WenR))

Toezicht op presteren woningcorporaties (3 juni 2014)

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de minister voor WenR Intensiveer en professionaliseer het volkshuisvestelijk toezicht en voer het proactief uit. Zorg daarbij voor: (a) een duidelijke en in wetgeving of daarop gebaseerde vastgelegde omschrijving van het werkdomein van woningcorporaties; (b) een uitgewerkt toetsingskader voor het beoordelen van de prestaties van corporaties; (c) een doelmatige organisatie, voldoende mensen en middelen om het volkshuisvestelijk toezicht op professionele en effectieve manier uit te kunnen voeren.</p>	<p>In het toezicht zijn inmiddels wijzigingen in gang gezet, waarbij het zowel gaat om de uitoefening van het toezicht als de nieuwe wet- en regelgeving. Ten aanzien van de uitoefening van het toezicht is met het onderbrengen van het volkshuisvestelijke toezicht in de ILT een scheiding aangebracht tussen beleid en toezicht. De inbedding in een op toezicht gerichte dienst biedt kansen voor verdere professionalisering en waar nodig intensivering. Een van de principes van goed toezicht is selectief toezicht: gerechtvaardigd gebreken vertrouwen leidt tot minder toezicht (en geschonden vertrouwen tot meer). Door middel van een mandaatbesluit heb ik de belangrijkste toezichtinstrumenten waarover de minister beschikt aan de ILT gemandateerd zodat zij slagvaardig kan optreden. In een opdrachtgever-opdrachtnemer relatie maak ik werkende weg afspraken met de ILT over de inzet van mensen en middelen.</p>	<p>Wij hebben de reactie van de minister voor WenR met instemming gelezen en wachten nu de wetsvoorstellen, de uitwerking daarvan én de uitkomsten van de werkzaamheden van de Parlementaire Enquêtecommissie Woningcorporaties af.</p>	<p>WenR - actie is in uitvoering</p>
<p>Aan de minister voor WenR Maak goede werkafspraken met de Inspectie Leefomgeving en Transport bij het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, waar het volkshuisvestelijk toezicht nu organisatorisch is ondergebracht.</p>	<p>Bij de uitwerking van de Herzieningswet (inclusief de novelle) zal worden vastgelegd wat tot DAEBactiviteiten wordt gerekend. Ook zal worden vastgelegd dat nieuwe niet-DAEBactiviteiten uitsluitend onder strikte voorwaarden zullen zijn toegestaan. Het huidige onderscheid tussen kern- en nevenactiviteiten zal daar mee komen te vervallen.</p>		<p>WenR - actie is in uitvoering</p>
<p>Aan de minister voor WenR Zorg voor een duidelijke afbakening van de kerntaken en de nevenactiviteiten van corporaties.</p>	<p>Bij de uitwerking van de Herzieningswet (inclusief de novelle) zal worden vastgelegd wat tot DAEBactiviteiten wordt gerekend. Ook zal worden vastgelegd dat nieuwe niet-DAEBactiviteiten uitsluitend onder strikte voorwaarden zullen zijn toegestaan. Het huidige onderscheid tussen kern- en nevenactiviteiten zal daar mee komen te vervallen.</p>		<p>WenR - actie is in uitvoering</p>

	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de minister voor WenR Zorg ervoor dat er beter inzicht ontstaat in de nevenactiviteiten van woningcorporaties en in de financiële en/of bestuurlijke banden die zij hebben met (klein)dochterondernemingen, met medeaandeelhouders of andere rechtspersonen of vennootschappen ('verbindingen').</p>	<p>Het toezicht zal worden uitgebreid naar toezicht op verbindingen van woningcorporaties. Op deze wijze wordt het werkdomein van corporaties helder omschreven en het toezicht op naleving van deze regelgeving door corporaties geregeld.</p>		<p>WenR - actie is in uitvoering</p>
<p>Aan de minister voor WenR Zorg voor een snelle implementatie van de Herzieningswet Toegelaten Instellingen Volkshuisvesting.</p>	<p>Wat betreft de prestaties van woningcorporaties zal op basis van de Herzieningswet en de Novelle de rol van de gemeente bij het beoordelen van deze prestaties versterkt worden. Het in ontwikkeling zijnde rijksbeleidskader beoogt belangrijke thema's te benoemen ten behoeve van het gesprek over gewenste prestaties.</p> <p>Ik hoop voor de zomer de Herzieningswet en novelle bij de Tweede Kamer in te kunnen dienen en vervolgens in 2015 in te kunnen voeren. Ik noem in lijn met uw aanbeveling:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In de Novelle bij de Herzieningswet wordt het werkdomein van de woningcorporaties nader benoemd en afgebakend, en de EU-regels ten aanzien daarvan geïmplementeerd. - De positie van de gemeente wordt verstevigd, haar informatiepositie wordt verbeterd en het geven van een zienswijze aan de minister op het presteren van de corporatie wordt bevorderd. - Bepaalde ingrijpende investeringen moeten worden voorgelegd aan de Raad van Toezicht of de minister - Invoering van een fit en proper test voor bestuurders en toezichthouders en de mogelijkheid tot het treffen van sancties bij niet (voldoende) functioneren van het interne toezicht. >>> 		<p>WenR - actie is in uitvoering</p>
<p>Aan de minister voor WenR Zet de nieuwe EU-regels die sinds 2011 van kracht zijn zo spoedig mogelijk om in Nederlandse regelgeving.</p>			<p>WenR - actie is in uitvoering</p>

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
	<p>>>></p> <p>- De mogelijkheid om nadere regels te stellen als zelfregulering onvoldoende effect sorteert bijvoorbeeld in het kader van bedrijfslasten.</p>		